

Taalontwikkelingsstoornissen (TOS) en de invloed op het lezen en schrijven

Om taal te gebruiken moet je de taal kunnen begrijpen, spreken, lezen en schrijven. Door middel van taal kun je informatie overbrengen aan anderen. Door middel van taal kun je geschreven en gesproken informatie overbrengen aan anderen. Omdat taal een instrument voor denken en leren is, is een goede taalontwikkeling van groot belang voor de schoolse ontwikkeling. Goede taalvaardigheden zijn tevens belangrijk voor een goede sociale, emotionele en intellectuele ontwikkeling.

Soms zijn kinderen laat in hun taalontwikkeling. Zij beginnen bijvoorbeeld pas met 3 jaar te praten. Dit hoeft geen probleem te zijn. De taalontwikkeling kan ook vertraagd verlopen zonder dat er sprake hoeft te zijn van een taalontwikkelingsstoornis.

WAT IS EEN TAALONTWIKKELINGSSTOORNIS (TOS)

Een taalontwikkelingsstoornis is een stoornis in het leren van de taal. Ongeveer 5 tot 7 % van de kinderen heeft hier last van. Bij hen verloopt de taalontwikkeling anders dan gemiddeld. Een kind kan bijvoorbeeld een grote woordenschat hebben en alles begrijpen wat er gezegd wordt, maar moeite hebben met het verwoorden van wat hij wil zeggen.

Soms is er een duidelijke oorzaak aan te wijzen zoals oorproblemen. Meestal is de oorzaak niet goed vast te stellen en wordt er gedacht aan een oorzaak in de hersenen (de taal wordt anders in de hersenen verwerkt). Een afwijkende taalontwikkeling komt ook vaak voor bij kinderen met een andere stoornis zoals autisme of een verstandelijke beperking.

Als het kind iets niet goed begrijpt of niet goed duidelijk kan maken, kan dat leiden tot misverstanden in de communicatie. Hierdoor kan het gefrustreerd raken, waardoor het agressief kan worden of juist teruggetrokken gedrag kan gaan vertonen.

Een taalontwikkelingsstoornis zal vaak negatieve gevolgen hebben voor het lees- en schrijfproces en kan dan ook een oorzaak zijn voor leerproblemen en/of leerachterstanden.

Waarom herken je TOS?

- * moeite met woordvinding
- * kleine woordenschat
- * korte en foutieve zinnen maken
- * moeite met luisteren
- * weinig taalbegrip
- * weinig spreken / stil zijn
- * veel denkpauses
- * gebruik van stopwoordjes
- * gebruik van herhalingen

N.B. Kinderen kunnen boos of driftig worden als ze niet goed begrijpen of begrepen worden

TAALONTWIKKELINGSSTOORNIS, LEZEN EN SCHRIJVEN

Veel leerlingen met taalontwikkelingsstoornissen hebben moeite met de auditieve waarneming. Ze horen moeilijk de verschillen tussen klanken en woorden en hebben moeite met het verwerken van informatie en instructie. De ontwikkeling van het leren lezen en schrijven is sterk afhankelijk van luister- en taalvaardigheden. Als fonologische vaardigheden (klankvaardigheden) zich niet goed ontwikkelen is er een groot risico op het krijgen van leesproblemen in groep 3. Daarnaast hebben kinderen met taalontwikkelingsstoornissen vaak een kleine woordenschat, weinig taalbegrip en moeite met het vinden van woorden. Dit alles is van invloed op het leren lezen en spellen. Technisch lezen en teksten begrijpen kunnen veel moeilijkheden opleveren. Vaak blijven de kinderen in hardnekkig spellend lezen hangen. Het automatiseren van spellingsregels verloopt moeizaam en het toepassen van spellingregels is lastig. Bij het spellen en het schrijven van een zinnen en verhaaltjes worden veel fouten gemaakt. Onder tijdsdruk of stress neemt het aantal fouten vaak toe. Soms lukt het spellen de ene dag wel, maar de volgende dag niet zo goed. Veelvuldig herhalen is nodig om het spellen te kunnen automatiseren. Ook bij het leren van vreemde talen zullen er problemen voorkomen. Daarbij kan het gaan om de spelling, de uitspraak, het leren van woorden, de grammaticale ontwikkeling en het leesbegrip.

De ervaring leert dat kinderen met een taalontwikkelingsstoornis vaak ernstige en zeer hardnekkige lees- en spellingsproblemen krijgen. Wanneer er bij lezen en/of spellen sprake is van een hardnekkig probleem in de automatisering op woordniveau, spreken we van dyslexie. Het blijkt dan ook dat taalontwikkelingsstoornissen regelmatig leiden tot de diagnose dyslexie.

TIPS en TOPS

Taal aanbieden op verschillende manieren en op het juiste niveau (*voorlezen, spelen, gesprekken, versjes*)

Stimuleer het spreken, probeer spraak uit te lokken

Luister naar wat het kind te zeggen heeft

Oefen luistervaardigheden (*rijmen, kritisch luisteren*)

Leg niet teveel druk op het spreken, lezen of spellen

Probeer aan te sluiten bij de interesse van het kind

Probeer de leesmotivatie te vergroten

Geef veel positieve feedback, complimentjes

Hoe vroeger een TOS aangepakt kan worden, hoe beter de verdere ontwikkeling van taal, lezen en spellen kan verlopen. Vroegtijdig signaleren is dus van groot belang. Raadpleeg de logopedist bij vermoedens van een TOS.